

เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับ การตั้งชื่อตัว และชื่อสกุล ตามกฎหมาย

นางสาวอัญรัตน์ แม้นพยัคฆ์
ตำแหน่ง นิติกรปฏิบัติการ
กลุ่มงานกฎหมาย ๑ สำนักกฎหมาย

บทความใช้เพื่อการนำออกอากาศทางสถานีวิทยุกระจายเสียงรัฐสภा
รายการเจตนาرمณ์กฎหมาย
สำนักงานเลขานุการสภาผู้แทนราษฎร

ความรู้เกี่ยวกับการตั้งชื่อตัว และชื่อสกุล ตามกฎหมาย

นางสาวอัญรัตน์ แม้นพยัคฆ์
นิติกรปฏิบัติการ สำนักกฎหมาย

บทนำ

เดิมประเทศไทยมีกฎหมายที่บังคับใช้เกี่ยวกับชื่อและนามสกุลของบุคคลได้แก่ พระราชบัญญัติขานานนามสกุลพระพุทธศักราช ๒๔๕๖ พระราชกำหนดขานานนามสกุลเพิ่มเติม พระพุทธศักราช ๒๔๖๕ พระราชบัญญัติขานานนามสกุล (ฉบับที่๒) พุทธศักราช ๒๔๘๑ และพระราชบัญญัติ ชื่อบุคคล พุทธศักราช ๒๔๘๔ ในเวลาต่อมาได้มีการตรากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชื่อบุคคลและนามสกุล ขึ้นมาบังคับเป็นฉบับใหม่ คือ พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ กฎหมายฉบับนี้ใช้บังคับเป็นหลัก เกี่ยวกับการตั้งชื่อประจำบุคคล นามสกุลหรือชื่อประจำวงศ์สกุลของบุคคลผู้มีสัญชาติไทยทุกคน และเมื่อประกาศใช้กฎหมายฉบับดังกล่าวนี้แล้วก็ให้มีผลเป็นการยกเลิกบรรดากฎหมายที่มีอยู่ก่อนนี้ บทความนี้ จึงขอนำเสนอสาระความรู้เกี่ยวกับการตั้งชื่อตัว ชื่อสกุล ตามกฎหมาย

นิยามคำว่า ชื่อตัว ชื่อรองและ ชื่อสกุล ตามกฎหมาย

ในพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ นี้ได้อธิบายความหมายของ ๓ คำ คือ

“ชื่อตัว” หมายความว่า ชื่อประจำบุคคล ดังนั้น ชื่อตัวจึงเป็นชื่อที่ใช้เพื่อบ่งบอกถึงตัวผู้เป็นเจ้าของชื่อนั้น

“ชื่อรอง” หมายความว่า ชื่อประกอบถัดจากชื่อตัว ในประเทศไทยการมีชื่อรองสามารถตั้งได้โดยชอบตามกฎหมาย แต่ในทางปฏิบัติการตั้งชื่อรองไม่ค่อยได้รับความนิยมมากนัก

“ชื่อสกุล” หมายความว่า ชื่อประจำวงศ์สกุล หรือนามสกุล เป็นการบ่งบอกว่าบุคคลนั้น สืบเชื้อสายจากบรรพชน หรือบรรภุณได้

แต่เดิมนั้นคนไทยไม่ได้มีนามสกุล ใช้จะมีเพียงชื่อเรียกใช้เรียกขานกันเท่านั้น ต่อมาในสมัยพระบาทสมเด็จพระมังคลาภิลักษณ์ทรงสถาปนา “รัชกาลที่ ๖” ได้โปรดให้มีการตั้งนามสกุลเหมือนกับประเทศอื่นๆ โดยพระองค์ทรงให้ตราพระราชบัญญัติขานานนามสกุล เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๕๕ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๕๖ และในการนี้พระองค์ยังได้พระราชทานนามสกุลให้แก่ หลายครอบครัวที่เรียกว่า นามสกุลพระราชทานจำนวน ๖,๔๓๒ นามสกุล ซึ่งหลายครอบครัวก็ตั้งนามสกุลตามชื่อของผู้นำของครอบครัวนั้น หรือตามถิ่นที่อยู่อาศัยของครอบครัวนั้น โดยนามสกุลแรกของประเทศไทย คือ “สุขุม” ซึ่งรัชกาลที่ ๖ ทรงพระราชทานให้เจ้าพระยาเมืองราช หรือ ปั้น สุขุม เมื่อวันที่ ๓๐ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๕๖ จึงนับว่า นามสกุล “สุขุม” จึงเป็นนามสกุลแรกของประเทศไทย^๑

^๑ นิติขันสุดสัปดาห์ “สุขุม นามสกุลแรกของไทย” https://www.matichonweekly.com/scoop/article_๑๒๕๔๑ (สืบค้นเมื่อ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๕)

การตั้งชื่อตัว ชื่อรอง ตามกฎหมาย

การตั้งชื่อบุคคลผู้มีสัญชาติไทยนั้นพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้กำหนดไว้ใน มาตรา ๖ และ มาตรา ๗ คือ

๑. ชื่อตัว ต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชนิหริอ ราชทินนาม และต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

๒. ชื่อรองต้องไม่มีลักษณะต้องห้าม คือไม่พ้อง หรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชนิหริอ ราชทินนาม และต้องไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย และต้องไม่พ้องกับชื่อ สกุลของบุคคลอื่น เว้นแต่เป็นกรณีที่คู่สมรสใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งหรือกรณีบุตรใช้ชื่อสกุลเดิมของ มารดาหรือบิดาเป็นชื่อรองของตน

๓. คู่สมรสอาจใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นชื่อรองได้มีได้รับความยินยอมของฝ่ายนั้นแล้ว

๔. ผู้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์หรือผู้เคยได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์แต่ได้ออกจาก บรรดาศักดิ์นั้นโดยมิได้ถูกถอนจะใช้ราชทินนามตามบรรดาศักดิ์นั้นเป็นชื่อตัวหรือชื่อรองก็ได้

การเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อรอง

หากผู้ได้ประสรงค์จะเปลี่ยนชื่อตัว หรือชื่อรอง สามารถดำเนินการได้ โดยยื่นคำขอต่อ นายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีชื่อยื่นทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราชภูมิ เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าชื่อตัว หรือชื่อรองที่ขอเปลี่ยนใหม่นั้น ไม่ขัดต่อกฎหมายก็จะออกหนังสือสำคัญ แสดงการเปลี่ยนชื่อให้กับผู้ยื่นคำขอ ทั้งนี้นายทะเบียนจะทำการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน ดังนี้

- (๑) ตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) ตรวจสอบคำขอ กับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราชภูมิ
- (๓) ตรวจสอบชื่อตัวที่ขอเปลี่ยนต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธย พระนามของพระราชนิหริอ ราชทินนาม และไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องจะสั่งอนุญาตในคำขอแล้วบันทึกในทะเบียนชื่อตัว ชื่อรอง และออกหนังสือสำคัญแสดงการเปลี่ยนชื่อตัวการตั้งหรือเปลี่ยนชื่อรองให้กับผู้ยื่นคำขอ

การตั้งชื่อสกุล (นามสกุล) ตามกฎหมาย

ชื่อสกุล (นามสกุล) ของผู้มีสัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้กำหนดเงื่อนไขของชื่อสกุลไว้ในมาตรา ๘ ดังนี้

- (๑) ไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไธยหรือพระนามของพระราชนิหริอ ราชทินนาม
- (๒) ไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับราชทินนาม เว้นแต่ราชทินนามของตน ของ ผู้บุพการีหรือของผู้สืบสันดาน
- (๓) ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหากรุณาธิคุณ หรือชื่อสกุลที่ได้ จดทะเบียนไว้แล้ว
- (๔) ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

(๕) มีพยัญชนะไม่เกินกว่าสิบพยัญชนะ เว้นแต่กรณีใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

ส่วนคำว่า ราชทินนาม ตามพจนานุกรมหมายถึง ชื่อพระราชทานที่ตั้งกำกับยศ หรือ
บรรดาศักดิ์แก่ขุนนาง เช่น เจ้าพระยายมราช เจ้าพระยาเป็นยศ ยมราชเป็นราชทินนาม หรือกำกับ
สมณศักดิ์แก่พระสงฆ์ เช่น สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ สมเด็จเป็นสมณศักดิ์ พระพุทธโฆษาจารย์เป็น
ราชทินนาม

การขอจดทะเบียนตั้งชื่อสกุล (นามสกุล) ขึ้นใหม่

บุคคลผู้มีสัญชาติไทยรายใด แม้จะมีชื่อสกุล (นามสกุล) อยู่แล้ว แต่ประสงค์จะขอตั้ง
ชื่อสกุลขึ้นมาใหม่ ก็สามารถทำได้โดยยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ในท้องที่ที่ตนมีอยู่ในทะเบียน
บ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร โดยให้ยื่นคำขอ ต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต
ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีอยู่ในทะเบียนบ้าน

เมื่อนายทะเบียนได้รับเรื่องแล้วจะดำเนินการตรวจสอบเอกสารหลักฐานบัตรประจำตัว
ประชาชนของผู้ยื่นคำขอ และตรวจสอบคำขอที่รายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร
ซึ่งการพิจารณาชื่อสกุลที่ยื่นคำขอของมีหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑. ชื่อสกุลต้องไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับพระปรมาภิไยหรือพระนามของ
พระราชินี

๒. ไม่พ้องหรือมุ่งหมายให้คล้ายกับราชทินนามเว้นแต่ราชทินนามของตนของบุพการี
หรือของผู้สืบสันดาน

๓. ไม่ซ้ำกับชื่อสกุลที่ได้รับพระราชทานจากพระมหาอัครราชทินนามสกุลที่ได้
จดทะเบียนไว้แล้วหรือชื่อสกุลในฐานข้อมูลทะเบียนชื่อบุคคลและฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎร

๔. ไม่มีคำหรือความหมายหยาบคาย

๕. มีพยัญชนะไม่เกินสิบพยัญชนะเว้นแต่กรณีใช้ราชทินนามเป็นชื่อสกุล

๖. ไม่ต้องห้ามตามประกาศห้ามให้ผู้ที่ไม่ได้รับพระราชทานนามสกุลใช้ “ณ”
นำชื่อสกุล ลงวันที่ ๑๕ ธันวาคม พระพุทธศักราช ๒๕๕๘

๗. ไม่ต้องห้ามตามประกาศเพิ่มเครื่องหมายนามสกุลสำหรับราชตรรภุล ลงวันที่
๑ มกราคม พระพุทธศักราช ๒๕๕๘

๘. ไม่ต้องห้ามตามประกาศห้ามให้เอานามพระมหานครและไม่ให้อาศพที่
ใช้เป็นพระบรมนามาภิไยมาใช้เป็นนามสกุลลงวันที่ ๒ มีนาคม พระพุทธศักราช ๒๕๕๘ (เช่น กรุงเทพ
บางกอก สุขทัย อุ่ทอง เป็นต้น)

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องให้ส่งอนุญาตในคำขอและให้ออกหนังสือสำคัญ
แสดงการจดทะเบียนชื่อสกุลตามให้กับผู้ยื่นคำขอ

การอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ชื่อสกุลที่ตั้งขึ้นใหม่

ชื่อสกุลที่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียนให้ตั้งชื่อสกุลขึ้นใหม่นั้น ผู้จัดทำเบียนตั้งชื่อสกุลจะอนุญาตให้ผู้มีสัญชาติไทยผู้ใดร่วมใช้ชื่อสกุลของตนก็ได้ แต่การอนุญาตจะสมบูรณ์ต่อเมื่อ นายทะเบียนท้องที่ได้ออกหนังสือสำคัญแสดงการอนุญาตให้ใช้ชื่อสกุลให้แก่ผู้ที่จะใช้ชื่อสกุลนั้น

ในกรณีที่ผู้จัดทำเปียนตั้งชื่อสกุลตายแล้ว ให้ผู้สืบทอดสันดานของผู้จัดทำเปียนตั้งชื่อสกุลใหม่ สำหรับตัวตนเดิม แต่ไม่ใช่ตัวตนที่เป็นผู้จัดทำเปียนตั้งชื่อสกุลใหม่

การใช้ชีวิตรักษาสุขภาพ

คู่สมรสมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตามที่ตกลงกัน หรือต่างฝ่ายต่างใช้ชื่อสกุลเดิมก็ได้ การตกลงกันการใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายจะกระทำเมื่อมีการสมรสหรือในระหว่างสมรสก็ได้ และข้อตกลงดังกล่าวคู่สมรสจะตกลงเปลี่ยนแปลงภายหลังก็ได้

เมื่อการสมรสสื้นสุดลงด้วยการหย่าหรือศาลพิพากษาให้เพิกถอนการสมรส ให้ฝ่ายซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน เมื่อการสมรสสื้นสุดลงด้วยความตาย ให้ฝ่ายซึ่งยังมีชีวิตอยู่ และใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งมีสิทธิใช้ชื่อสกุลนั้นได้ต่อไป แต่เมื่อจะสมรสใหม่ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

เดิมกฎหมายกำหนดหัญมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามี ทั้งนี้ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติข้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ แต่เมื่อมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๑/๒๕๔๖ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า มาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติข้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ เป็นบทบังคับให้หัญมีสามีต้องใช้ชื่อสกุลของสามีเท่านั้น เป็นการลิด落นสิทธิในการใช้ชื่อสกุลของหัญมีสามี ทำให้ชายและหัญมีสิทธิไม่เท่าเทียมกัน เกิดความไม่เสมอภาคทางกฎหมายด้วยเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศและสถานะของบุคคล โดยศาลรัฐธรรมนูญมองว่า การใช้ชื่อสกุลเป็นสิทธิของบุคคลที่จะแสดงผ่านธุรกิจเอกาเหล่าก่อของตน เป็นสิทธิที่ทุกคนมืออยู่อย่างเท่าเทียมกัน โดยมิได้แบ่งแยกว่าเป็นสิทธิของชายหรือหัญมี อีกทั้งยังเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเป็นการบังคับเอา กับหัญมีสามีให้ใช้ชื่อสกุลของสามีแต่เพียงฝ่ายเดียว ด้วยเหตุนี้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำวินิจฉัยว่า มาตรา ๑๒ ของพระราชบัญญัติข้อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เป็นอันใช้บังคับมิได้ เพราะขัดต่อหลักความเสมอภาคตามมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญ^๒ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐)

๖ ศัลรัฐธรรมนูญ “เสรีภาพของสตรีในการเลือกใช้ชื่อสกุล”

https://occ_th.constitutionalcourt.or.th/article_detail/%E0%B9%84%E0%B9%8B%E0%B9%A9%E0%B9%8A (สืบคันมืออันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔)

ในเวลาต่อจังมีการตราพระราชบัญญัติขึ่อบุคคล (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๖ ให้ยกเลิกความในมาตรา ๑๒ และ ๑๓ แห่งพระราชบัญญัติขึ่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และบัญญัติข้อความขึ้นมาใหม่ ดังนั้น คู่สมรสไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงก็ตามมีสิทธิใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่าย หรือจะยังคงใช้ชื่อสกุลเดิมของตนก็ได้ กฎหมายให้สิทธิในการเลือก และเมื่อมีการหย่าหรือศาลเพิกถอนการสมรสคู่สมรสที่ใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน เว้นแต่มีการสมรสสันสุดด้วยความตایอีกฝ่ายที่ใช้นามสกุลของคู่สมรสที่ตายแล้วใช้ชื่อสกุลต่อไปได้ เว้นแต่สมรสใหม่ก็ให้กลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

๑.๑ กรณีคู่สมรสประสค์ที่จะใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง

ให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิจ อำเภอที่ตนมีชื่อยื่นทะเบียนบ้าน นายทะเบียนท้องที่จะดำเนินการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน ดังนี้

- (๑) บัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) หลักฐานการสมรส
- (๓) บันทึกข้อตกลงตามเงื่อนไขการสมรสกรณีใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง
- (๔) ตรวจสอบคำขอ กับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรและฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัว

หากเห็นว่าถูกต้องก็จะดำเนินการอนุญาตในคำขอแล้ว และออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลให้กับผู้ยื่นคำขอ

๑.๒ กรณีคู่สมรสฝ่ายใดประสค์จะกลับมาใช้ชื่อสกุลเดิมของตน

สามารถทำได้เช่นกันโดยให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิจ อำเภอ ที่ตนมีชื่อยื่นทะเบียนบ้าน เช่นเดียวกับกรณีของใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่าย เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้องจะสั่งอนุญาต แล้วจะบันทึกในทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล พร้อมกับออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุลให้กับผู้ยื่นคำขอ

การเปลี่ยนชื่อสกุลเมื่อการสมรสสันสุดลง

๑.๓ เมื่อมีการหย่า หรือมีคำพิพากษาให้การสมรสสันสุดลง

กฏหมายกำหนดให้คู่สมรสซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่ง ต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน ไม่อาจใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายได้อีกต่อไป โดยให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิจ อำเภอที่ตนมีชื่อยื่นทะเบียน นายทะเบียนท้องที่จะดำเนินการตรวจสอบเอกสารหลักฐาน ดังนี้

- (๑) ตรวจบัตรประจำตัวประชาชนของผู้ยื่นคำขอ
- (๒) เรียกตรวจหลักฐานการสมรส และการสันสุดการสมรส เช่น ใบสำคัญการสมรส ในสำคัญการหย่า หรือคำพิพากษาถึงที่สุดของศาลแล้วแต่กรณี
- (๓) ตรวจสอบคำขอ กับรายการทะเบียนบ้านในฐานข้อมูลการทะเบียนราษฎรและฐานข้อมูลทะเบียนครอบครัว

เมื่อนายทะเบียนท้องที่เห็นว่าถูกต้อง จะสั่งอนุญาต ทำการบันทึกในทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล และออกหนังสือสำคัญแสดงการจดทะเบียนเปลี่ยนชื่อสกุล

๑.๒ กรณีการสมรสสื้นสุดลงโดยการตาย

คู่สมรสซึ่งใช้ชื่อสกุลของอีกฝ่ายหนึ่งสามารถใช้ชื่อสกุลของคู่สมรสที่ตายต่อไปดังได้กล่าวมาแล้ว แต่หากจะสมรสใหม่กฎหมายกำหนดให้ต้องกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมของตน การขอกลับไปใช้ชื่อสกุลเดิมก็ดำเนินการยื่นคำขอพร้อมหลักฐานการตายของคู่สมรสยืนต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขตที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่อยูในทะเบียนบ้าน นายทะเบียนท้องที่จะดำเนินการตรวจสอบทำงานเดียวกับการสมรสสื้นสุดโดยการหย่า

ชื่อสกุลที่ใช้อยู่ก่อนพระราชบัญญัติชื่อบุคคลบังคับใช้

สำหรับชื่อสกุลที่ได้จดทะเบียนโดยชอบด้วยกฎหมายก่อนวันที่พระราชบัญญัติชื่อบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ ใช้บังคับให้ถือเมื่อว่าได้จดทะเบียนแล้วตามพระราชบัญญัตินี้ ชื่อสกุลนั้นยังคงมีผลใช้ได้ตามกฎหมาย ไม่จำเป็นต้องแก้ไขแต่อย่างใด

การอุทธรณ์กรณีนายทะเบียนไม่อนุญาตจดทะเบียนชื่อสกุล

หากนายทะเบียนท้องที่สั่งไม่รับจดทะเบียนชื่อสกุล และผู้ยื่นคำขอจดทะเบียนชื่อสกุล ประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งให้ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนท้องที่ต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่ง

โดยให้ยื่นอุทธรณ์เป็นหนังสือโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมายอ้างอิง ประกอบด้วยต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่อยูในทะเบียนบ้าน และให้นายทะเบียนท้องที่พิจารณาคำอุทธรณ์และรายงานความเห็นเกี่ยวกับข้อเท็จจริง อันเป็นสาระสำคัญข้อกฎหมายที่อ้างอิงและข้อพิจารณาหรือข้อสนับสนุนในการใช้ดุลพินิจผ่านนายทะเบียนจังหวัดถึงนายทะเบียนกลางโดยเร็ว

เมื่อมีคำนิจฉัยของรัฐมนตรีกระทรวงมหาดไทยแล้ว คำนิจฉัยของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์กรณีนายทะเบียนท้องที่สั่งไม่อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัว เปลี่ยนชื่อร่อง ร่วมใช้ชื่อสกุล หรือเปลี่ยนชื่อสกุล

หากนายทะเบียนท้องที่สั่งไม่อนุญาตให้เปลี่ยนชื่อตัวหรือเปลี่ยนชื่อร่องหรือร่วมใช้ชื่อสกุลหรือเปลี่ยนชื่อสกุล

๑. ผู้ยื่นคำขอประสงค์จะอุทธรณ์คำสั่งของนายทะเบียนท้องที่ให้ผู้ยื่นคำขออุทธรณ์ เป็นหนังสือภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่งต่อนายทะเบียนท้องที่ ณ สำนักงานเขต ที่ว่าการอำเภอ หรือที่ว่าการกิ่งอำเภอที่ตนมีชื่อยูในทะเบียนบ้านโดยระบุข้อโต้แย้งและข้อเท็จจริงหรือข้อกฎหมาย อ้างอิงประกอบด้วย

๒. นายทะเบียนท้องที่ต้องพิจารณาคำอุทธรณ์และแจ้งผู้อุทธรณ์ทราบโดยเร็วแต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วันนับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

ทั้งนี้ ให้นายทะเบียนท้องที่พิจารณาบทวนคำสั่งได้มีว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริงข้อกฎหมายหรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งและอาจมีคำสั่งเพิกถอนคำสั่งทางปกครองเดิมหรือเปลี่ยนแปลงคำสั่งนั้นไปในทางใดทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งทางปกครองหรือมีข้อกำหนดเป็นเงื่อนไขอย่างใดก็ได้

๒.๑ หากนายทะเบียนท้องที่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงคำสั่งตามความเห็นของตนภายในกำหนดเวลาดังกล่าวด้วย

๒.๒ หากนายทะเบียนท้องที่ไม่เห็นด้วยกับคำอุทธรณ์ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วนก็ให้รายงานความเห็นพร้อมเหตุผลไปยังนายทะเบียนจังหวัดและให้นายทะเบียนจังหวัดพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ตนได้รับรายงานถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าวให้นายทะเบียนจังหวัดมีหนังสือแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบก่อนครบกำหนดระยะเวลาในการนี้ให้ขยายระยะเวลาพิจารณาอุทธรณ์ออกไปได้ไม่เกิน ๓๐ วัน นับแต่วันที่ครบกำหนดระยะเวลา

บรรณานุกรม

กฤษฎา

พระราชบัญญัติขึ้นบุคคล พ.ศ. ๒๕๐๕ และที่แก้ไขเพิ่มเติม
ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการทะเบียนขึ้นบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๑

ข้อมูลออนไลน์

มติชนสุดสัปดาห์ “สุขม นามสกุลแรกของไทย”

https://www.matichonweekly.com/scoop/article_၁၃၅၄၆

(สีบคันเมื่อ ๒ มิถุนายน ๒๕๖๔)

ศัลรัชธรรมนันท์ “เสรีภาพของสตรีในการเลือกใช้นามสกุล”

(ສືບຄົ້ນເມື່ອ ๒ ມິຖານາຍນ ๒๕๖๔)